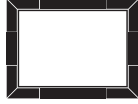

Bencsik Péter

DEMARKÁCIÓS VONALTÓL ÁLLAMHATÁRIG

MONUMENTA HUNGARIAE HISTORICA

DISSERTATIONES

Seriem fundavit

PÁL FODOR

Redigit

ANTAL MOLNÁR

Documenta et dissertationes ad pacem
Trianoniensem spectantes 11.

Subseriem redigit

BALÁZS ABLONCZY

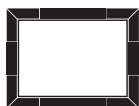
Institutum Historicum Sedis Centralis
Studiorum Philosophicorum
Budapestini, 2022

MAGYAR TÖRTÉNELMI EMLÉKEK
ÉRTEKEZÉSEK

Trianon-dokumentumok és -tanulmányok 11.

Bencsik Péter

Demarkációs vonaltól államhatárig
A határ menti társadalom és konfliktusai
az 1920-as években

Bölcsészettudományi Kutatóközpont
Történettudományi Intézet
Budapest, 2022

A kötet megjelenését a Bölcsészettudományi Kutatóközpont
Lendület Trianon 100 Kutatócsoport támogatta

TRIANON 1920

A kutatást az MTA–SZTE–ELTE Globalizációtörténeti
Kutatócsoport támogatta (a projekt száma: 0322107)

© Bencsik Péter, 2022

© Bölcsészettudományi Kutatóközpont, 2022

A belső borítón: a Magyar Nemzeti Szövetség képeslapja, 1934. (Göcseji Múzeum);
a Maros hídja Apátfalva–Nagycsanád között, 1927 (Fortepan/Nagy Csilla);
Kis Ujság, 1921. november 2.

A védőborítón: A trianoni határ a komáromi hídon. Filmkockák az 1925. februári
Magyar Híradóból (Nemzeti Filmintézet Közhasznú Nonprofit Zrt., NFI 51)

ISBN 978-963-416-306-0

ISSN 2063-3742 (Magyar történelmi emlékek. Értekezések)

ISSN 2560-2462 (Trianon-dokumentumok és -tanulmányok)

Minden jog fenntartva, beleértve a sokszorosítás,
a nyilvános előadás, a rádió- és televízióadás, valamint a fordítás jogát,
az egyes fejezeteket illetően is

Kiadja a Bölcsészettudományi Kutatóközpont
Történettudományi Intézet, Eötvös Loránd Kutatói Hálózat
Felelős kiadó: Balogh Balázs főigazgató, Molnár Antal igazgató
Nyomdai előkészítés:
BTK Történettudományi Intézet Tudományos Információs Osztály
Vezető: Kovács Éva
Olvasószerkesztő: Bardi Erzsébet
Térkép: Nagy Béla
Borító: Böhm Gergely, Horváth Imre
Tördelés: Demeter Gitta
Nyomdai munka: Prime Rate Kft., Budapest
Felelős vezető: Dr. Tomcsányi Péter

Tartalom

Előszó	9
1. A háború hosszú árnyéka	15
A határátlépés körülményei	15
A termény-, az élőállat- és a pénzforgalom korlátozása	21
Összegzés	27
2. Őrzők a strázsán	29
Rendvédelmi szervek a határ mentén	29
A harc a „nemkívánatos elemek” ellen	32
Kémelhárítás a határok mentén	37
Összegzés	40
3. Rokonságotogatók	41
Szentgotthárdi járás	44
Putnoki járás	45
Makói, battonyai járás és Csanád-Arad-Torontál vármegye	47
Baranyavári járás	50
Összegzés	52
4. Földművelők nehezített pályán	53
A kisebb határszéli forgalom és az új határvonalak	53
A kisebb határszéli forgalom újjászerveződése 1919 után	56
Törekvések a kisebb határszéli forgalom fenntartására	63
A kisebb határszéli forgalom mértéke	70
Összegzés	74
5. Magán-külkereskedelem	75
A háború alatti fejlemények és a Trianon utáni csempészet okai	75
A csempészet áruszerkezete	78
Küzdelem a csempészet felszámolásáért	81
A csempésztársadalom sajátosságai és az erőszak	83
Csempészet nagy tételben	86
Összegzés és kitekintés	91

6. Jogi esetek	93
Koncepció per Somogy vármegyében	94
Csanád és Vas vármegye: (többnyire) emberarcú főszolgabírák	99
Miskolc, illetve Szeged vidéke: csempészek az uzsorabíróság előtt	105
Baranya vármegye	109
Összegzés	111
7. Fegyverdörgés békeidőben	113
Konfliktusok a csehszlovák–magyar határ mentén 1923 tavaszáig	115
A hími incidens	117
Konfliktusok az északi határ mentén a hími incidenst követően	122
Határincidensek Romániával	123
A jugoszláv határ mentén bekövetkező incidensek	125
Összegzés	127
8. Territorializálódás	129
Források és irodalom	141
Levéltári források	141
Hivatalos közlönyök, jogszabályok, adattárak	143
Egyéb publikált források	143
Sajtóforrások	143
Szakirodalom	144
Személynévmutató	151
Helységnevmutató	153

